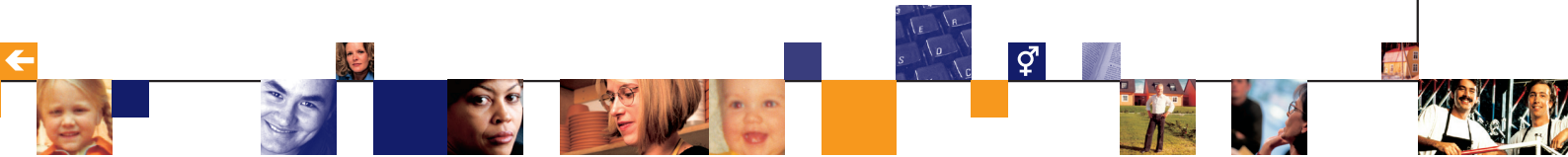

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Veileder

Samvær med tilsyn etter barneloven § 43 a

Veileder om samvær med tilsyn etter barneloven § 43 a

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Forskriften med kommentarer til de enkelte bestemmelsene	2
§ 1 Virkeområde og formål.....	2
§ 2 Retten si avgjerd om samvær med tilsyn	3
§ 3 Initiativ til iverksetjing frå samværsforelderen	4
§ 4 Beskytta tilsyn.....	5
§ 5 Barneverntenesta sitt ansvar	5
§ 6 Støtta tilsyn.....	7
§ 7 Barne-, ungdoms- og familieetaten sitt ansvar	8
§ 8 Politiattest for tilsynsperson	8
§ 9 Pliktane til tilsynspersonen.....	10
§ 10 Oppfølging ved den myndigheita som har ansvaret for tilsynet	11
§ 11 Ikraftsetjing og overgangsføresegner	12
3. Saksbehandling.....	12
3.1 Forvaltningsloven	12
3.2 Taushetsplikt	13
3.3 Oppnevning av tilsynsperson, fastsettelse av tid og sted	13
3.4 Avtale med tilsynsperson om oppgaver mv.	13
3.5 Godtgjøring og refusjon av utgifter	14
3.6 Journalføring og registrering av opplysninger.....	14
3.7 Engasjering av tolk.....	15

1. Innledning

Etter § 43 a i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) har domstolen i særlige tilfeller adgang til å pålegge det offentlige å oppnevne en tilsynsperson ved samvær med en av foreldrene.

Stortinget vedtok i 2013 endringer i barneloven, jf. Prop 85 L (2012-2013) *Endringer i barnelova (Barneperspektivet i foreldretvister)*. Bakgrunnen for lovendringene om samvær med tilsyn i §§ 43 og 43 a var behovet for å

- styrke barneperspektivet i disse sakene,
- utrede sakene bedre,
- effektivisere og målrette tilsynsordningen bedre ved blant annet å innføre formkrav til pålegg og krav til begrunnelse, og
- følge opp barna og familiene tettere underveis.

Det er innført to ulike former eller nivåer for samvær med tilsyn. Hovedformålet med tilsynet er henholdsvis beskyttelse eller støtte:

- Beskyttet tilsyn, der forelder/barn overvåkes under samværet.
- Støttet tilsyn, der det er forsvarlig med mer fleksible løsninger.

Lovendringene rundt reglene om samvær med tilsyn medførte behov for revisjon av *Forskrift om nærare føresegner om oppnemning av tilsynsperson, utøving av tilsynet og godtgjering for dette*. (FOR 2006-12-07-1360). Se overgangsregler i § 11 i forskriften her.

Denne veilederen erstatter *Rundskriv Q-04/2011 om samvær under tilsyn etter barneloven*, men slik at det tidligere rundskrivet fortsatt gjelder for saker om samvær med tilsyn kommet inn til retten før 1. januar 2014.

2. Forskriften med kommentarer til de enkelte bestemmelsene

Kapittel 1. Innleiande føresegner

§ 1 Virkeområde og formål

Denne forskrifta gir nærmare reglar for samvær med tilsyn av offentlig oppnemnd tilsynsperson fastsett av retten etter barnelova § 43 a.

Forskrifta har til formål å sikre at samvær med tilsyn vil være til barnet sitt beste, og å bidra til ei forsvarleg og effektiv oppnemning av ein tilsynsperson og trygg gjennomføring av tilsynssamværet.

Forskriften er fastsatt med hjemmel i barneloven § 43 a åttende ledd.

Første ledd slår fast forskriftens virkeområde. Forskriften har utfyllende bestemmelser om oppnevning av personer som skal føre tilsynet, gjennomføring av tilsynssamværet, rapportering og kravet om politiattest i henhold til ny § 43 a, 8. ledd i barneloven. Det følger av loven at både vilkåret om «barnets behov» og vilkåret om «særlege høve» skal være oppfylt forut for at retten gir pålegg om å oppnevne tilsynsperson.

Samvær med tilsyn, både der formålet er beskyttelse og der formålet er støtte, skal i følge forarbeidene avgrenses mot ulike former for sakkyndig bistand med sikte på utredning av en

foreldretvist etter barneloven. Samvær med tilsyn av offentlig oppnevnt tilsynsperson skal ikke benyttes til observasjon av barnet og samværsforelder der det skal være sakkyndig bistand etter barneloven § 61 første ledd nr. 1 og 3. Ordningen skal heller ikke brukes der det er behov for å prøve ut en samværsavtale etter barneloven § 61 første ledd nr. 7.

Tilsynsordningen skal videre avgrensnes mot oppgaver som kun innebærer å føre en særskilt kontroll med samværsforelder, uten av tilsynet relateres til samværet som sådan. Det samme gjelder også oppfølging av andre vilkår som retten måtte ha fastsatt med hjemmel i barneloven § 43 tredje ledd første punktum. Dette kan for eksempel være å kontrollere om samværsforelder er ruspåvirket eller at det ikke oppbevares våpen eller narkotika i boligen der samværet finner sted. Tilsynspersonens funksjon skal med andre ord knyttes til forholdet rundt samværet mellom barn og foreldre.

Andre ledd angir formålet med forskriften som er å sikre barneperspektivet og å bidra til at gjennomføringen av tilsynsordningen blir funksjonell og forsvarlig.

§ 2 Retten si avgjerd om samvær med tilsyn

Retten skal i pålegget fastsette om det skal vere beskytta tilsyn, jf. § 4, eller støtta tilsyn, jf. § 6. Retten si avgjerd om samvær med tilsyn skal grunngivast, jf. tvistelova § 19-6. I saker der partane inngår rettsforlik, jf. tvistelova § 19-11, må formålet med og grunngevinga for tilsynet gå fram av orskurd¹. I grunngevinga skal det gjerast greie for barnet sitt behov, barnet sine synspunkt og høve til foreldra og deira føresetnader.

Retten skal angi dei vilkåra som er nødvendige for gjennomføringa av tilsynet, under dette timetalet og varigheita. Dersom tilsynet skal vare over eitt år, skal dette grunngivast særskilt.

Før retten tek avgjerd om samvær med tilsyn skal den hente inn ei uttale frå ansvarleg myndigheit om korleis pålegget kan gjennomførast, jf. § 5 første ledd og § 7 første ledd.

Første ledd gjengir lovens regler om at retten har plikt til å fastsette tilsynets formål, enten et beskyttet tilsyn eller et støttet tilsyn. Der retten treffer avgjørelse om samvær med tilsyn, fastsetter barneloven formkrav og krav til begrunnelse, jf. § 43 a femte ledd. Med formkrav menes at pålegget må gis i dom, i kjennelse om foreløpig avgjørelse eller i rettsforlik. For dom og kjennelse følger krav til begrunnelse av tvisteloven § 19-6. Dersom samvær med tilsyn avtales i rettsforlik, skal retten angi formål og begrunnelse på samme måte. Det er forutsatt i lovforarbeidene til endringene i barneloven (Prop 85 L (2012-2013)) at kravet til begrunnelse omfatter en redegjørelse for barnets behov og barnets syn, samt foreldrenes forhold og forutsetninger. Videre må det framgå eksplisitt av begrunnelsen om behovet for tilsyn skyldes forhold som vold, rus, psykiske lidelser, særlig høyt konfliktnivå som påvirker foreldrefunksjonene eller at barnet og forelderene er ukjente for hverandre.

Når det gjelder barnets egne synspunkter, vises til lovendring i barneloven § 31 om at også barn yngre enn syv år som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal få informasjon og anledning til å si sin mening. Retten skal i følge lovforarbeidene gjøre en konkret vurdering av barnets behov her- og-nå for henholdsvis beskyttelse eller støtte. Når barnet har formidlet sin mening skal dommeren

¹ Orskurd betyr kjennelse på bokmål.

eller den dommeren peker ut, orientere barnet om utfallet i saken og hvordan barnets mening er tatt hensyn til, jf. barneloven § 61 første ledd nr. 4.

Andre ledd angir påleggets innhold. Det følger av lovbestemmelsen og forarbeidene at samvær med tilsyn ikke skal brukes som en permanent ordning. Et pålegg om samvær med tilsyn etter barneloven § 43 a skal være tidsavgrenset og bør normalt ikke ha varighet ut over ett år. Pålegget skal inneholde antall timer samvær med tilsyn per år og varigheten på tilsynssamværet. Samvær med tilsyn ut over ett år kan bare fastsettes unntaksvis, og skal begrunnes særskilt. Retten kan gi utfyllende bestemmelser om iverksetting og gjennomføring av tilsynssamværet. Det vil for eksempel kunne være nødvendig å fastsette tid og sted for tilsynet og ta stilling til om det er behov for bistand i forbindelse med å bringe barnet til samvær. Bistand til transport vil være særlig aktuelt ved beskyttet tilsyn.

I tilknytning til varigheten av pålegget, vil det kunne oppstå spørsmål om hva som skal skje etter at tilsynsperioden er utløpt. Det kan være forskjell mellom de to tilsynsformene i denne sammenhengen.

Det er forutsatt i Prop 85 L (2012-2013) at samvær med støttet tilsyn ofte vil gå over til samvær med privat tilsyn eller samvær uten tilsyn. I noen tilfeller kan dommen si noe om hva som skjer etter utløpet av det fastsatte samværet med tilsyn. Departementet antar at det ofte vil være slik at foreldrene etter at en ordning med støttet tilsyn er over, blir enige om en ny samværsavtale. Det vil etter utløpet av tilsynsperioden være viktig å ta hensyn til at barnets beste tilsier at det skal skje en "her- og nå"-vurdering av de konkrete forholdene. Den respektive ansvarlige myndigheten eller familievernkontoret vil kunne bistå ved utformingen av en framtidig samværsordning og gi tilbud om hjelp til bedre foreldresamarbeid.

Dersom foreldrene ikke blir enige om en samværsordning, vil det være opp til den forelderen som ønsker samvær å reise sak. Gjennom det gjennomførte tilsynet vil bostedsforelderen både ved støttet og beskyttet tilsyn ha bedre grunnlag for å vurdere om det er til barnets beste å inngå en samværsavtale med den andre forelderen.

I *tredje ledd* blir det stilt krav om at retten skal rådføre seg med ansvarlig myndighet om hvordan pålegget kan gjennomføres i praksis før avgjørelse om samvær med tilsyn tas, jf. også barneloven § 43 a fjerde ledd. Hensikten med forhåndskontakten er å gjennomgå og avklare forhold som gjelder den praktiske gjennomføringen av pålegget. Det kan for eksempel være forhold knyttet til tilsynspersoners normalarbeidstid, lokaler, hvor lang tid det kan forventes å ta å før tilsynet er etablert mv.

Plikten til å rådføre seg med ansvarlig myndighet gjelder for alle typer avgjørelser om samvær med tilsyn, og kan gjennomføres både muntlig og skriftlig.

§ 3 Initiativ til iverksetjing frå samværsforelderen

For å få sett i verk tilsynssamværet, vender den av foreldra som skal ha samværet seg til ansvarleg myndigheit som fastsett i pålegget.

Den av foreldrene som skal ha samvær henvender seg, eventuelt via advokat, til den ansvarlige myndigheten for å få pålegget iverksatt. Retten skal ikke på eget initiativ sende pålegget direkte til den respektive ansvarlige myndigheten. Pålegg i dom må være rettskraftig før det kan iverksettes, se punkt 3.3.

Kapittel 2 Beskytta tilsyn

§ 4 Beskytta tilsyn

Beskytta tilsyn skal nyttast der avgrensa samvær er til barnet sitt beste, men omsynet til barnet tilseier at forelder og barn skal ha tilsyn under heile samværet.

Retten kan gi pålegg om beskytta tilsyn med inntil 16 timar per år. Retten skal ta omsyn til barnet sine behov når talet på timar og vilkåra for samvær blir fastsett.

Første ledd angir hovedformålet med beskyttet tilsyn under samvær. Beskyttet tilsyn er begrenset til tilfeller der det kun er aktuelt med et sterkt begrenset samvær. Det kan dreie seg om saker der det har vært problematikk knyttet til vold, rus og psykiske lidelser, som kan påvirke omsorgsevnen, men der det likevel vil være til barnets beste med et begrenset samvær.

Det skal etter loven og forarbeidene ikke fastsettes beskyttet tilsynssamvær dersom det ikke er til barnets beste. Samvær med beskyttet tilsyn skal ikke fastsettes der barnet har vært utsatt for eller vitne til alvorlige forhold som vold og overgrep, og det er fare for gjentakelse eller traumatisering av barnet.

Andre ledd angir det maksimale antall timer som kan fastsettes for ett tilsynsår i en sak. Omfanget og varigheten av tilsynssamværet skal fastsettes ut fra barnets behov og begrunnelsen for tilsynet, og kan ikke overstige 16 timer per år i en sak. Et tilsynsår beregnes i den enkelte sak fra dato for første gjennomførte tilsynssamvær og følger således ikke kalenderåret.

Det er selve samværstiden som skal regnes til de 16 timene. Tid til administrativt arbeid som rapportskrivning vil gå utenom tidsrammen. Det samme gjelder eventuell tid til å bringe barnet til/fra samværet der samværsforelderen ikke selv deltar, samt tilsynspersonens tidsbruk til reise mv. Se nærmere om dette i punkt 3.4 nedenfor.

§ 5 Barneverntenesta sitt ansvar

Barneverntenesta i den kommunen der barnet bur fast skal sjå til at det blir oppnemnd tilsynsperson i dei tilfella retten i pålegg har fastsatt beskytta samvær etter barnelova § 43 a første ledd, jf. § 43 a tredje ledd første punktum. I tilfelle der barnet ikkje bur fast i Noreg, skal barneverntenesta i den kommunen samværsforelderen bur fast oppnemne tilsynsperson.

Den kommunen som har ansvaret etter første ledd kan ved avtale overføre ansvaret til ein annan kommune.

Tilsynet skal utøvast i samsvar med rettens pålegg for samvær med tilsyn, jf. § 2 første og andre ledd.

Tilsynspersonen kan vere ein tilsett i barneverntenesta eller ein som barneverntenesta inngår avtale med. Tilsynspersonen må vere eigna til å utføre det tilsynet som er fastsett av retten i pålegget.

Første ledd slår fast at det er barneverntjenesten i den kommunen der barnet bor fast som har ansvaret for å oppnevne tilsynsperson til beskyttet tilsyn.

Kommunen der barnet bor fast vil være bostedskommunen til den av foreldrene barnet bor fast hos, og av dette følger også det økonomiske ansvaret for tilsynet. Av praktiske grunner må barnets bostedskommune være den kommunen der barnet bor fast på det tidspunktet pålegget blir fastsatt. Gjennom ansvaret for tilsynet vil kommunen der barnet bor få kunnskap om barnets situasjon og dermed kunne følge opp barnet også på annen måte dersom det er behov for det.

I henhold til forskriften § 3 er det samværsforeldereren som ber om iverksettelse av pålegget. Barneverntjenesten skal altså ikke ta et selvstendig initiativ til å oppnevne tilsynsperson etter barneloven § 43 a. Første ledd andre punktum omfatter barn som ikke bor fast i Norge, men som skal ha samvær her. Av praktiske hensyn vil det i slike tilfeller være den kommunen hvor samværsforeldereren er bosatt som har ansvar for tilsynssaken, og som skal betale for tilsynet.

Etter jurisdiksjonsreglene i barneloven § 82 kan samvær i enkelte tilfeller fastsettes av norsk domstol der barnet ikke er bosatt i landet, jf. barneloven § 82 første ledd bokstav a) og c) og barneloven § 82 andre ledd. Se også ekteskapsloven § 30 b, jf. § 25 a andre ledd, som innebærer at spørsmål etter barneloven om felles barn på visse vilkår kan dras inn ved behandling av ekteskaps sak. Barnelovens jurisdiksjonsregler gjelder i slike tilfeller for spørsmål om samvær mv. I internordiske forhold reguleres jurisdiksjon av Nordisk familierettslig konvensjon om ekteskap, adopsjon og vergemål av 6. februar 1931. Mellom de nordiske land går regler om jurisdiksjon i denne konvensjonen foran reglene i barneloven § 82, jf. *lov 19. desember 1969 nr. 75 om gjennomføring av nordiske konvensjoner om visse internasjonalt-privatrettslige forhold*. Konvensjonen regulerer adgangen til å ta med foreldretvist som sidekrav til sak om separasjon/skilsmisse i internordiske forhold. I tilfelle der barnet ikke bor fast i Norge, skal barneverntjenesten i den kommunen samværsforeldereren bor fast oppnevne tilsynsperson etter forskriften første ledd første punktum.

Andre ledd åpner for at barneverntjenesten i kommunen der barnet bor fast kan inngå avtale med en annen kommune barnet har tilknytning til om at ansvaret for tilsynet overføres denne kommunen. Dette kan eksempelvis være kommunen der samværet skal finne sted.

Tredje ledd angir rammene for barneverntjenestens ansvar for gjennomføring av tilsynssamværet. Det er rettens pålegg som gir rammene for tilsynssamværet, se merknadene til § 2. Den kommunale barneverntjenesten kan imidlertid presisere og utfylle pålegget, så lenge dette ikke er i strid med pålegget og påleggets intensjoner. Dette gjelder for eksempel fastsetting av sted og tidspunkt for tilsynssamvær. Dersom retten skulle ha gitt et pålegg som overstiger grensen på 16 timer, må barneverntjenesten kunne begrense tilsynet til 16 timer. Kommunal barneverntjeneste må sørge for en forsvarlig gjennomføring av pålegget, og kan for eksempel fastsette at det skal være to tilsynspersoner dersom forholdene tilsier det.

Fjerde ledd fastsetter at tilsynspersonen kan være en ansatt i barneverntjenesten eller en som barneverntjenesten inngår avtale med. Barneverntjenesten må foreta en konkret vurdering av om tilsynspersonen er egnet i henhold til rettens pålegg, formålet med tilsynssamværet og barnets behov. Videre må det legges vekt på hensynet til å unngå rollekonflikt og inhabilitet. Se også punkt 3.1 nedenfor om forvaltningsloven.

Oppnevning av tilsynsperson er en ny oppgave for barneverntjenesten. Som ledd i denne oppgaven vil barneverntjenesten motta opplysninger om barnet og foreldrene. Reglene om taushetsplikt etter barnevernloven § 6-7 kommer til anvendelse. Opplysningene må videre behandles på samme måte som andre opplysninger barneverntjenesten mottar. Barneverntjenesten skal derfor registrere pålegget som en melding etter barnevernloven § 4-2. I Prop. 85 L (2012-2013) understrekes det at oppgaven med beskyttet tilsyn etter pålegg fra domstolen ikke i seg selv innebærer at det skal opprettes en undersøkelsessak etter barnevernloven § 4-3. Dette skal forstås dit hen at det ikke automatisk skal opprettes undersøkelsessak som følge av tilsyn etter barneloven § 43 a. I enkelte tilfeller kan barneverntjenesten likevel etter en konkret vurdering finne at det er grunn til å opprette en undersøkelsessak på bakgrunn av opplysningene barneverntjenesten er gjort kjent med i forbindelse med pålegget.

Kapittel 3 Støtta tilsyn

§ 6 Støtta tilsyn

Støtta tilsyn kan nyttast der samvær er til barnet sitt beste, men barnet treng støtte ved samvær eller samværsforelderen har behov for støtte og vegleiing ved samvær.

Retten kan gi pålegg om støtta tilsyn med inntil 32 timer per år. Retten skal ta omsyn til barnet sine behov når talet på timar og vilkåra for samværet blir fastsett.

Første ledd angir formålet med støttet tilsyn, som er å gi barnet og/eller samværsforelderen støtte og veiledning under samværet. Også for støttet tilsyn er det et vilkår at retten finner at samværet er til barnets beste. Støttet tilsyn er et mindre omfattende tiltak enn beskyttet tilsyn, og kan fastsettes der det ikke er behov for overvåkning under hele samværet. Støttet tilsyn vil være særlig aktuelt i tilfeller der det er vedvarende konflikter mellom foreldrene og barnets behov tilsier tilsyn. Videre kan støttet tilsyn benyttes ved kontaktetablering i tilfeller der foreldre og barn ikke kjenner hverandre. I sistnevnte tilfelle kan det være aktuelt å benytte en tilsynsperson som er kjent for barnet.

Andre ledd fastslår det maksimale antall timer som kan fastsettes for ett tilsynsår i en sak. Tilsynssamværet skal fastsettes ut fra barnets behov og begrunnelsen for tilsynet, og kan ikke overstige 32 timer per år i en sak. Et tilsynsår beregnes i den enkelte sak fra dato for første gjennomførte tilsynssamvær og følger således ikke kalenderåret. Retten kan også sette tidsrammen kortere enn ett år. Eksempelvis kan det være aktuelt å fastsette at støttet tilsyn ved samvær der barn og forelderen ikke kjenner hverandre konsentreres til en periode på seks måneder.

Ved støttet tilsyn skal tidsbruk knyttet til veiledning og samtaler med samværsforelderen og/eller barnet i forbindelse med samværet også gjennomføres innenfor rammen på 32 timer. Der det er aktuelt med støttet tilsyn til forelder som kjenner barnet, forutsettes det at forelderen selv vanligvis kan besørge henting og bringing av barnet. Dersom det er aktuelt med bistand i forbindelse med

henting og bringing sammen med samværsforelderen, vil tidsbruken inngå i timetallet på 32 timer. Tidsbruk utover bistand ved transport som nevnt foran, samt tilsynspersonens tidsbruk til reise, vil komme i tillegg til timerammen. Det samme gjelder tid til administrativt arbeid som rapportskrivning.

§ 7 Barne-, ungdoms- og familieetaten sitt ansvar

Barne-, ungdoms- og familieetaten ved regionkontoret har ansvar for å oppnemne tilsynsperson ved støtta samvær, i dei tilfella retten i pålegg har fastsett samvær etter barnelova § 43 a første ledd, jf. § 43 a tredje ledd andre punktum.

Tilsynet skal utøvast i samsvar med rettens pålegg for samvær med tilsyn, jf. § 2 første og andre ledd.

Tilsynspersonen kan vere ein tilsett fagperson ved familievernkontoret eller ein som Barne-, ungdoms- og familieetaten inngår avtale med. Tilsynspersonen må vere eigna til å utføre tilsynet fastsett av retten i pålegget, og vere eigna ut frå ei vurdering av barnet sine behov.

Første ledd angir hvilken myndighet som er ansvarlig ved støttet tilsyn. Departementets myndighet til å oppnevne tilsynsperson for støttet tilsyn, jf. barneloven § 43 a tredje ledd andre punktum, er i forskriften delegert til Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat) ved regionkontoret. I dette ligger også at Bufetat har det økonomiske ansvaret.

Bufetat foretar oppnevning av tilsynsperson ved støttet tilsyn. Sak om oppnevning av tilsynsperson kan imidlertid forberedes ved et familievernkontor.

Andre ledd angir omfanget av Bufetats ansvar for gjennomføring av tilsynssamværet. Se kommentarer til § 2. Bufetat kan utfylle og presisere pålegget når dette er nødvendig for å kunne iverksette tilsynssamværet. Dette gjelder for eksempel fastsetting av sted og tidspunkt for tilsynssamvær. Dersom retten for eksempel skulle ha fastsatt pålegg som overstiger grensen på 32 timer per år, må Bufetat kunne begrense pålegget til 32 timer.

Det følger av *tredje ledd* at Bufetat skal peke ut en egnet tilsynsperson som enten er ansatt fagperson ved familievernkontoret eller en som Bufetat inngår avtale med. Bufetat må foreta en konkret vurdering av om tilsynspersonen er egnet i henhold til rettens pålegg, formålet med tilsynssamværet og barnets behov. Ved oppnevningen bør Bufetat legge vekt på at tilsynspersonen oppfattes som nøytral og kan oppnå tillit hos begge foreldre og hos barnet.

For øvrig gjelder forvaltningsloven for ansvarlig myndighet, og omfatter blant annet regler om taushetsplikt, som også gjelder for eksterne tilsynspersoner det inngås avtale med. Se for øvrig punkt 3.2 nedenfor.

Kapittel 4. Generelle føresegner

§ 8 Politiattest for tilsynsperson

Den som skal oppnemnast som tilsynsperson etter barnelova § 43 a skal før oppnemninga leggje fram politiattest som nemnd i politiregisterlova § 39 første ledd (barneomsorgsattest). Politiattest

skal ikkje vere eldre enn tre månader. Dersom tilsynsperson allereie er omfatta av barnevernlova sine reglar om politiattest, gjeld ikkje krava til politiattest i denne forskrifta.

Person med merknad på attesten etter første ledd skal ikkje ha høve til å vere tilsynsperson.

Den som skal gjere teneste som tilsynsperson skal i annonsetekst eller på annan måte gjerast merksam på at det vert krevd politiattest før tildeling av oppdraget.

Den som får kjennskap til opplysningar gjennom politiattest, pliktar å hindre at uvedkommande får tilgang eller kjennskap til desse. Brot på denne føresegna kan straffast etter straffelova § 121.

Politiattesten skal oppbevarast av ansvarleg myndigheit så lenge tilsynsoppdraget varer, og skal deretter makulerast.

Tilsynspersonen skal etter lovendringen underlegges samme krav til politiattest som ansatte i barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 6-10 første ledd (barneomsorgsattest). Formålet med å kreve politiattest fra tilsynspersoner er å beskytte barn i forbindelse med samvær med tilsyn, og hindre at tilsynspersonen begår overgrep mot barnet. Kravet til politiattest for offentlig oppnevnt tilsynsperson skal gjelde for begge tilsynsformene, det vil si både for beskyttet og støttet tilsyn. Kravene om politiattest samsvarer i hovedsak med tilsvarende bestemmelser om dette i barnevernlovgivningen. Politiregisterloven er vedtatt av Stortinget i 2010, og skal tre ikraft 1. juli 2014. Politiregisterlovens regler om barneomsorgsattest skal skape ensartet praksis på de områdene der det kreves politiattest for personer som har omsorg for eller oppgaver knyttet til barn.

Første ledd regulerer politiattestens innhold og bygger på oppregningen av straffebestemmelser som beskrevet i i politiregisterloven § 39 første ledd om barneomsorgsattest. Oppregningen av straffebestemmelser i politiregisterloven § 39 første ledd vil være å anse som en "katalog" over straffebestemmelser, som ikke skal være brutt. De overtredelsene som rammes kan i grove trekk grupperes som følger: narkotikaforbrytelser, menneskehandel, vold i nære relasjoner, voldtekt, ulike former for seksualforbrytelser, blant annet seksuell omgang eller handling med person under 18 år mot vederlag, forsettlig drap og andre handlinger som påfører offeret skade i et visst omfang. Ifølge politiregisterloven § 39 første ledd skal politiattesten vise om han eller hun er siktet, tiltalt, har fått forelegg eller er dømt for brudd på de straffebestemmelsene som er oppregnet.

Første ledd andre punktum tar opp at politiattesten ikke må være eldre enn tre månader. Første ledd tredje punktum slår fast at barnevernansatte som oppnevnes som tilsynsperson etter barneloven ikke skal legge fram ny attest.

Andre ledd tar opp virkningen av merknader på politiattesten, som fører til at vedkommende som har merknader på politiattesten ikke kan oppnevnes til oppdraget. Dette følger av lov og forarbeider i forbindelse med innføringen av lovendringen i barneloven, men er likevel presisert i andre ledd. Formålet med kravet om politiattest er å beskytte barnet mot overgrep.

Tredje ledd slår fast at den aktuelle tilsynspersonen skal gjøres oppmerksom på kravet om politiattest forut for en aktuell oppnevning eller et oppdrag.

Fjerde ledd regulerer taushetsplikten om opplysninger som fremkommer av politiattestene. Gjeldende strafferegistreringslov § 8 har regler om taushetsplikt. Politiregisterloven § 47 inneholder tilsvarende regler om taushetsplikt og reaksjoner på overtredelse av taushetsplikten.

Femte ledd angir plikt til oppbevaring og makulering av politiattester. Forskrift om strafferegistrering § 20 annet punktum inneholder regler om at politiattest skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende og skal effektivt tilintetgjøres etter å ha vært benyttet til oppgitte formål. Politiregisterforskriften § 37-2 har et tilsvarende innhold, men er delvis formulert på en noe annen måte.

§ 9 Pliktane til tilsynspersonen

Tilsynspersonen skal bidra til å gjennomføre tilsynet i samsvar med pålegget. Tilsynspersonen skal som hovedregel skrive ein kortfatta rapport om gjennomføringa av tilsynssamværet. Rapporten skal sendast til den myndigheita som har oppnemnd tilsynspersonen.

Tilsynspersonen pliktar å stanse samværet dersom det inntreff alvorlege hendingar i tilknytning til tilsynet.

Dersom tilsynspersonen blir merksam på høve som tilseier at gjennomføringa av samværet ikkje er til beste for barnet, skal dette omtalast særskilt i rapporten.

Etter *første ledd* skal tilsynspersonen legge til rette for samvær i tråd med pålegget og gjeldende regelverk. Hvis tilsynssamværet gjennomføres med ekstern oppdragstaker, vil oppdragsavtalen også regulere tilsynspersonens utførelse av oppdraget.

Det følger av *første ledd* at tilsynspersonen har rapporteringsplikt til den myndighet som har oppnevnt tilsynspersonen, som hovedregel etter hvert samvær. Dette betyr at rapporten skal sendes barneverntjenesten ved beskyttet tilsyn og til Bufetat ved støttet tilsyn. Rapporten skal være skriftlig og inneholde informasjon om gjennomføringen av samværet, og om eventuelle andre forhold som måtte være fastsatt i pålegget. Rapporten må gi tilstrekkelig informasjon til at den myndighet som har oppnevnt tilsynspersonen kan vurdere om tilsynssamværet utføres i samsvar med pålegget, og om erfaringer fra samværet tilsier at det er behov for annen oppfølging av familien. Det vises til tredje ledd og § 10.

Andre ledd omhandler tilsynspersonens plikt til å stanse samværet hvis det oppstår en alvorlig hendelse. Hva som kan sies å utgjøre en alvorlig hendelse, må vurderes i det enkelte tilfellet. Å stanse samvær kan for eksempel være aktuelt i tilfeller der det er grunn til å tro at samværsforelderen er ruspåvirket eller psykisk ustabil og fremstår som skremmende eller truende. Samvær kan også stanses i andre situasjoner som kan medføre fare for barnet, for eksempel at det oppbevares narkotika eller våpen der samværet finner sted. Tilsynspersonen har opplysningsplikt til den kommunale barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 6-4 andre ledd.

Tredje ledd omhandler situasjoner der tilsynspersonens erfaringer fra samvær med tilsyn tilsier at samvær ikke er til barnets beste. Dette er en presisering av rapporteringsplikten i *første ledd*. Slik informasjon er viktig for at den myndigheten som har ansvaret for tilsynet, kommunal barneverntjeneste eller Bufetat, kan følge opp saken videre, jf. forskriften § 10. Retten skal i sin

avgjørelse ha foretatt en grundig og konkret vurdering av barnets beste og barnets behov når det gjelder samværet. Rollen som tilsynspersonen må også skilles fra rollen som sakkyndig i foreldretvister om samvær. Tilsynspersonen har derfor ikke som sitt mandat å foreta noen ny vurdering av om samværet er til barnets beste. Det kan likevel oppstå nye omstendigheter som anses uheldige for barnet, men som ikke er av en slik karakter at samværet øyeblikkelig må stanses, jf. § 9 andre ledd. Det kan dreie seg om en ny og for barnet uheldig utvikling i saken sett i forhold til rettens begrunnelse i pålegget. Dersom det inntreffer slike forhold, skal tilsynspersonen straks informere myndigheten som har ansvaret for tilsynet om at samværet etter hans/hennes vurdering ikke er til barnets beste og grunngi dette. Dette omfatter uansett situasjoner der samværet etter tilsynspersonenes vurdering er til skade eller fare for barnet. Med skade tenkes det på forhold som kan skade barnets helse og utvikling. Rapporten skal være skriftlig og redegjøre for de hendelser og fakta tilsynspersonen bygger sin vurdering på.

§ 10 Oppfølging ved den myndigheita som har ansvaret for tilsynet

Den myndigheita som har ansvaret for tilsynet, jf § 5 og § 7, skal gå gjennom og eventuelt følge opp rapporten frå tilsynsperson med nødvendige tiltak.

Dersom ansvarleg myndigheit mottar rapport som nemnd i § 9 andre eller tredje ledd, skal den orientere bustadforelderen om dette.

Unnlèt samværsforelderen å bidra til gjennomføringa av samværet, kan ansvarleg myndigheit la saka kvile.

Første ledd slår fast at den myndighet som har ansvar for tilsynet har plikt til å følge opp opplysninger i mottatte rapporter fra tilsynssamværet i den utrekning det er nødvendig. Rapporten etter § 9 skal gi den ansvarlige myndigheten grunnlag for å vurdere om gjennomføringen av tilsynssamværet er i samsvar med pålegget. Kravet om oppfølging fra kommunal barneverntjeneste/Bufetat er innført for å styrke rettssikkerheten for barna, og også for å gi mulighet til å følge opp barnet og familien etter tilsynsperiodens utløp. Ansvarlig myndighet skal derfor også følge opp rapportene med de tiltak forholdene gir grunn til å iverksette. I lovforarbeidene vises det til at rapporteringsplikten vil kunne sikre bedre oppfølging av tilsynssaken og for øvrig sikre at familien kan følges opp på andre måter i det offentlige hjelpeapparatet dersom det er behov for det.

Andre ledd omhandler barneverntjenesten eller Bufetats plikter med hensyn til oppfølging av rapporter der samværet har blitt stanset av tilsynspersonen, jf. § 9 andre ledd eller der tilsynspersonen har rapportert om forhold som tilsier at samværet ikke er til barnets beste, jf. § 9 tredje ledd. Bestemmelsen angir at ansvarlig myndighet har plikt til å melde fra til bostedsforelder dersom tilsynspersonen rapporterer om forhold som tilsier at samvær ikke er til det beste for barnet. Kommunal barneverntjeneste (for beskyttet tilsyn) og Bufetat (for støttet tilsyn) må i de tilfeller der det er klart at samvær med tilsyn ikke bør gjennomføres, oppfordre bostedsforelder til å ta de nødvendige rettslige skritt for å stanse eller begrense samværet. Bostedsforelder vil i kraft av foreldreansvaret ha krav på opplysninger som gjelder barnet. Det er likevel slik at ansvarlig myndighet har taushetsplikt om opplysninger som direkte gjelder samværsforelderens forhold, noe som kan reise vanskelige avveiningsspørsmål og som må vurderes konkret.

Dersom opplysninger i rapporten gir grunn til å tro at barnet blir mishandlet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, har Bufetat plikt til å gi melding til barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 6-4. Bufetat har dermed plikt til å gi melding til barneverntjenesten dersom det fremkommer slike opplysninger i rapporter fra støttet tilsyn. Rapporter fra beskyttet tilsynssamvær avgis til barneverntjenesten som ansvarlig myndighet. Opplysningene må behandles på samme måte som andre opplysninger barneverntjenesten mottar. Barneverntjenesten har i henhold til barnevernloven kapittel 4 plikt til å følge opp opplysninger som gir grunn til bekymring. Dersom barneverntjenesten gjennom tilsynssamvær får kjennskap til slike forhold, må barneverntjenesten vurdere om det er grunnlag for å opprette undersøkelsessak, jf. barnevernloven § 4-3.

Dersom barneverntjenesten mottar rapport med opplysninger som nevnt i § 9 andre eller tredje ledd, må barneverntjenesten vurdere hvilke konsekvenser dette skal få. Barneverntjenesten har ikke myndighet til å beslutte at samværsordningen skal endres eller opphøre. Dersom opplysninger fra tilsynsrapportene gir grunn til å anse at tilsynssamværet er til skade for barnets helse og utvikling, vil dette imidlertid være i konflikt med barneverntjenestens alminnelige ansvar etter barnevernloven. I slike tilfeller må barneverntjenesten kunne stanse den videre gjennomføringen av pålegget. For så vidt gjelder barneverntjenestens ansvar for øvrig, vises til departementets veileder *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven – Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går ut over barnets omsorgssituasjon (Q-1211B)*.

Tredje ledd åpner for at den ansvarlige myndighet midlertidig kan stille tilsynssamværet i bero i situasjoner der samværsforelderen ikke stiller til avtalt samvær eller på annen måte unnlater å bidra til gjennomføringen. Det kan for eksempel være tilfeller der samværsforelderen gjentatte ganger ikke stiller til avtalt samvær uten å melde fra om at han eller hun ikke kan møte, eller unnlater å møte uten gyldig grunn. Dersom partene ønsker at samvær med tilsyn skal gjenopptas/fortsette, bør det avholdes møte mellom partene og ansvarlig myndighet for å avklare situasjonen og mulighetene for å gjennomføre samværet som fastsatt i pålegget.

§ 11 Ikraftsettning og overgangsføresegner

Denne forskrifta vert sett i kraft 1. januar 2014.

Forskrifta gjeld for saker som er komne inn for retten etter 31. desember 2013. Forskrift 7. desember 2006 nr. 1360 om nærare føresegner om oppnemning av tilsynsperson, utøving av tilsynet og godtgjering for dette, gjeld for saker som er komne inn for retten før 1. januar 2014.

Skjæringstidspunktet for når de nye lovreglene i barneloven kommer til anvendelse er forutsatt å være tidspunktet for når domstolene mottar begjæring/stevning, jf. Prop 85 L (2012-2013) kapittel 13. Dette gjenspeiles i andre ledd.

3. Saksbehandling

3.1 Forvaltningsloven

Det er gitt enkelte føringer for saksbehandlingen i tilsynssamvær i barneloven § 43 a og i forskriftene. For øvrig vil forvaltningslovens regler og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper gjelde for ansvarlig myndighet.

3.2 Taushetsplikt

Forvaltningsloven fastsetter regler om blant annet taushetsplikt for forvaltningen. Taushetsplikten gjelder også for eksterne tilsynspersoner som ansvarlig myndighet inngår avtale med, jf. forvaltningsloven § 13. Ved beskyttet tilsyn vil reglene om taushetsplikt etter barnevernloven § 6-7 komme til anvendelse.

3.3 Oppnevning av tilsynsperson, fastsettelse av tid og sted

Den ansvarlige myndigheten utpeker tilsynsutøver og fastsetter tid og sted for tilsynssamvær med mindre dette fremgår av rettens pålegg.

Den kommunale barneverntjensten/Bufetat må sikre at pålegget er rettskraftig før oppnevning initieres. Generelt er det slik at kjennelser og rettsforlik har umiddelbar rettskraft. Dommer er imidlertid rettskraftige først når ankefristen er utløpt. Dersom dom er påanket, skal det ikke oppnevnes tilsynsutøver på grunnlag av dommen.

Dersom rettens pålegg regulerer betingelser som tid og sted for samvær, kan ikke partene fritt avtale endringer om hvordan tilsynssamvær skal utøves. Ansvarlig myndighet vil kunne endre tid og sted når begge parter ønsker det, dersom slik endring ikke innebærer at tilsynsordningen vil stride mot pålegget. Ansvarlig myndighet må i hovedsak kunne overlate til partene å fremme et felles ønske om endrede betingelser i slike tilfelle. Dersom partene kan enes om endringsønsker med hensyn til tid og sted, bør kommunal barneverntjeneste/ Bufetat, søke å få til ønsket endring i avtale med tilsynsperson.

Det er videre klart at partene står fritt til å avtale endringer i samværsordningen når det er gitt pålegg om støttet tilsyn, eksempelvis avvikling av samvær eller overgang til ordinært samvær, som innebærer at tilsynsordningen bortfaller.

Dersom barneverntjensten/Bufetat ikke imøtekommer anmodning om oppnevning, fordi det ikke foreligger plikt til eller hjemmel for oppnevning, bør barneverntjenesten/Bufetat informere partene med kopi til retten om forutsetninger for oppnevning av tilsynsutøver etter regelverket.

3.4 Avtale med tilsynsperson om oppgaver mv.

Regelverk og pålegg gir rammer for inngåelse av avtale med tilsynsperson. Nedenfor gir departementet anbefalinger for avtaleinngåelse med tilsynsperson. Merknadene gjelder særlig ekstern tilsynsperson, men gjelder også for tilsynsperson som er ansatt hos ansvarlig myndighet så langt de passer. Det bør utpekes en kontaktperson i barneverntjenesten eller Bufetat for ekstern tilsynsperson.

Hva som skal anses som *samvær*, og beregning av tid til dette, reiser sjelden vanskelige avgrensningsspørsmål. Det vil imidlertid oppstå spørsmål om omfanget av annen tidsbruk i sammenheng med tilsynsordningen, som tid til rapportskrivning mv. Tidsbruk for tilsynsperson er omtalt i merknadene til § 4 andre ledd for beskyttet tilsyn og merknadene til § 6 andre ledd for støttet tilsyn ovenfor. Reisetid og ventetid for tilsynsperson vil måtte beregnes som "*administrativt arbeid*". Det samme gjelder tidsbruk til rapportskrivning, som bør spesifiseres, eventuell tid til å transportere barnet dersom dette skal komme utenom samværstiden, samt tid til eventuelle

forberedelser. Departementet anbefaler at tidsbruken blir regulert i avtale med ekstern tilsynsperson.

Tilsynsperson har ikke myndighet til å bestemme tid og sted for samvær. Dette må klargjøres i eventuell avtale med ekstern tilsynsperson, der det presiseres at denne heller ikke skal bistå partene eller deres advokater med å komme frem til avtaler om tid og sted for samvær.

Tidsbruk til arbeid i forbindelse med vitneførsel faller utenom ordningen med samvær med tilsyn. Departementet gjør oppmerksom på at medgått tid til eventuell vitneplikt ikke kan inngå som del av det administrative arbeidet i forbindelse med utøving av tilsyn for ekstern tilsynsperson. Dette gjelder uansett om retten har innkalt tilsynsperson som vitne, eller om tilsynsperson frivillig møter som vitne i en konkret sak for retten. Departementet viser til at dersom retten innkaller tilsynsperson som vitner, er det retten som dekker utgifter forbundet med vitneførsel etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. Dersom tilsynsperson møter frivillig til vitneførsel etter ønske fra samværsforelder eller bostedsforelder, er det den aktuelle parten som eventuelt betaler vitnet for oppmøtet.

3.5 Godtgjøring og refusjon av utgifter

Godtgjøring til ansatte i kommunal barneverntjeneste /Bufetat vil normalt bestemmes av regelverk og praksis på området. Eksterne tilsynspersoner godtgjøres i henhold til avtale med ansvarlig myndighet. For statlige ansatte gjelder statens reiseregulativ. Kommunene kan ha egne reiseregulativer.

Dersom rettens pålegg ikke inneholder noen begrensninger om at samvær kun skal skje på bestemt sted, kan det være aktuelt at tilsynsperson bistår ved besøk på kafé, kino mv. Hvis det oppstår behov for å dekke tilsynspersonens egne utgifter til en enkel bevertning, kinobesøk mv., bør dette kunne skje i etterkant, forutsatt at utgiftene er nøkterne og dokumenteres. Tilsynet skal normalt ikke dekke utgifter for samværsforelder eller barnet. Annen dekning av samværsforelderens utgifter, for eksempel utgifter til reise og hotell, faller også utenfor ordningen. Enkelte tilsynspersoner benytter egen bil på turer til transport av barn og forelder, og krever refusjon for dette. Det kan bare kreves refusjon for slike utgifter dersom det på forhånd er inngått avtale om bruk av bil, samt at det legges ved en spesifikasjon over utgiftene med bilag som dokumenterer de enkelte utgifter.

3.6 Journalføring og registrering av opplysninger

Ansvarlig myndighet skal oppbevare sakens dokumenter i tråd med offentlighetsloven og arkivloven med tilhørende forskrifter.

Det skal føres journal for hver tilsynssak knyttet til samværsforelder. Dersom det foreligger flere pålegg knyttet til samme samværsak (barn-forelder), anses dette som en og samme sak.

Følgende opplysninger skal innhentes av ansvarlig myndighet og registreres i den enkelte sak:

- Rettens pålegg med hele avgjørelsen
- Navn på samværsforelder og barnet/barna
- Kommunal barneverntjeneste/Bufetats avgjørelse om oppnevning
- Navn på tilsynsperson

- Vandelstest for tilsynsfører
- Avtale med tilsynsperson
- Nødvendige dokumenter for utbetaling av godtgjøring
- Antall gjennomførte tilsyn i saken
- Antall timer benyttet til administrative oppgaver
- Andre relevante opplysninger, eksempelvis manglende gjennomføring av samvær
- Rapporter fra gjennomførte tilsynssamvær
- Utbetalingskrav fra tilsynsperson

Barneverntjenestens dokumenter i saker etter denne forskriften inngår i barneverntjenestens ordinære arkiv. Saker om samvær under tilsyn etter barneloven § 43 a registreres som separate saker.

3.7 Engasjering av tolk

Dersom det er behov for tolk i en konkret tilsynssak, er det kommunal barneverntjeneste/Bufetat som eventuelt må inngå avtale med tolk. Ekstern tilsynsperson skal ikke inngå avtale med tolk.

Kommunal barneverntjeneste/ Bufetat kan benytte Nasjonalt tolkeregers nettside www.tolkeportalen.no som gir oversikt over tolkers formelle kompetanse. Portalen informerer om de ulike nivåer på tolker og om hvilket nivå som skal prioriteres. Tolkeportalen informerer videre om at salærforskriften benyttes for rettsoppnevnte tolker, slik at disse godtgjøres med 4/5 av denne satsen. Se nærmere i tolkeportalen om ulike etaters praksis når det gjelder fastsettelse av lønn og andre vilkår, herunder differensiering av lønn etter tolkens kvalifikasjonsnivå. Ansvarlig myndighet må videre ta i betraktning eventuelle andre retningslinjer for bruk av tolk.

Utgitt av:
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Tlf.: 22 24 20 00

Publikasjonskode: Q-1220 B

Trykk: Departementenes servicesenter 12/13

